

1
377
GEGUŽIS-BIRŽELIS
1951

SANTARVĖ

LIETUVIŲ REZISTENCINĖS SANTARVĖS
BIULETENIS Nr. 1

LEIDŽIA L.R.S. INFORMACIJOS
BIURAS, UŽSIENIS.

SKAITYTOJAU,

SIS LEIDINYS YRA FIRMOJ EILEJ

L. R. S -ES NARIAMS SKIRTAS ORGANIZACIJOS VIDAUS BIULETENIS. JO PAGALBA NORIME PASIDALINTI INFORMACIJOMIS SU ORGANIZACIJOS NARIAIS, SUSTIPRINTI TARPUSAVI RYSI, NET IR TOLIMAME PASAULIO KAMPE ESANCIAM BUVUSIAM REZIDENTUI AR POLITINIAM KALINIUI, ISIJUNGUSIAM I L.R.S. SIANDIEN PRIVERSTAM SUNKIU DARBU PELNYTIS DUONA, DUOTI PAJUSTI, JOG JIS NERA PAMIRSTAS.

BIULETENIO SKELBIAMOS ZINIOS NERA SKIRIAMOS VIESAJAI SPAUDAI.

L. R. S. INF. BIURAS.

* * *

P A D E K A

VISIEMS, AUKOVUSIEMS
LAISVES FONDUI,
SIRDINGAI DEKOJAME

KODEL GIME LIETUVIU REZISTENCINE SANTARVE ?

Lietuviu rezistencija izenge i antraji desimtmeti. Bet ji dar nerase savo istorijos, nes kova nebaigta. Didieji uzdaviniai ir sunkiausios pareigos dar tebera ateityje. Galbut, jau netolimoje ....

Siu metu vasara, birzelio menesi, sueina lygiai desimt metu kai organizuotoji ir gaivaliskoji lietuviu rezistencija parode savo galia - pirmaji didvyriskaji laimejima. Rytu ir Vakarų tironams susidurus, lietuviu tauta, pasirušususi sukilimui, trumpu laiku stojo i laisves kelia ir atstato nepriklausoma valstybe. Kruvinu auku reikejo, bet jos buvo ir liko svenciausias testamentas: kad laisves niekas nedovanoja, kad ja reikia savo jegos issikovoti, kad pralietas kraujas yra nuolatinis sauksmas, reikalaujantis igivendinti sventaja zmogaus ir tautos laisves teise.

Rezistencija reiskia pasipriesinima, atsparuma ir kova pries svetimuju primesta vergija. Reta Europos tauta per pastaraji desimtmeti taip aktyviai, taip nuolat, su tokiomis didėmis pastangomis ir aukomis dalyvavo rezistencineje kovoje. Ir ja tebeveda dabar. Kai mes pradejome kova su bolševikiniu tironu, kai kurios kitos tautos ja tada pradejo pries naciskaji tirona ir, Amerikos bei Anglijos remiamos, po treju ketveriu metu kova laimejo. Kai kurios kitos tautos daug veliau savo rezistencija pradejo pries bolševikini okupanta, kai Maskvoje, Jaltaje ir Potsdame buvo parduotos. Ju kovos istorija dar trumpa, bet jos turejo aiskesne laisvojo pasaulio simpatija.

Mes gi veik visa laika kova vedeme vieni. Mums maza kas tepadejo, ilgai retas tesuprato, daugelis smeize ir tebesmeizia. Jei priesnaciskoji rezistencija turejo kiek simpatiju Vakarų demokratijoje, tai priesbolševikine rezistencija 1940-41 metu laikotarpyje ir antrasis jos etapas pradedant sio karo pabaiga, teisingiau nuo 1944 metu, sutiko salti ir ilgai tyli, "tylos samokla", gedinga musu laisves kovos ignoravima.

Per ta desimti metu mes igijome reto patyrimo ir uzsigrudinimo. Musu tautos rezistencija antrojo bolševikines okupacijos laikotarpio pradžioje pasieke staciai epinio didvyriskumo ir narsybes virsune. Musu broliai Tovyneje tikejo, kad siais laikais negalima pasikliauti jokiais iskilmingais pareiskimais, jokiais "humaniskais" pazadais ar migdanciais raminimais. Jie tare, kad neziurint jokių kliuciu, sunkumu ir "pasaulines opinijos" reikia patiems imtis ginklo ir visokiais budais stengtis nuo prieso gintis, kliudyti jo pastangas surusinti musu zeme, sunaikinti musu tauta ne tik ekonomiskai, bet fiziskai ir moraliskai. Jie nesitikejo, kad pasaulis taip ilgai gales toleruoti kitu tautu pavergima

Mes kai kurie, pateke i laisvaji Vakarų pasauli, ta Tevynės vyrų ir moterų rezistencija sekėme, išgyvendami žodžiais nenusakoma sielos drama. Vienas kitas bandėme žloms padėti, stengėmės sužinoti tikrą krasto padėtį, bandėme išsifruoti prieso kotinimus, idant būtų galimas tikslingesnis pasipriesinimas, mėginome bent moraliai ir savo informacijomis iš laisvojo pasaulio kovojantiems broliams patalkininkauti, teisingai patarti. Tai buvo sunkūs uždaviniai ir ne visuomet sėkmingi. Ne vienas iš mūsų pačių narsiausiųjų tas pastangas apmokejo savo krauju ir gyvybe.

Is kitos pusės, daugelis i Vakarus patekusių tautiečių gana ilgai nesuprato mūsų Tėvyneje likusių brolių pasiaukojimo prasmės, nepakankamai juos domėjosi, ilgokai net ignoravo iš Tėvynės ateinančius pranešimus, staciai juos fantazijomis ir fabrikatais laikė. Daugelis manė, kad užtenka užsienyje vel susiburti i senasias politines grupes ir taip vesti mūsų politinę bei diplomatinę "išsilaisvinimo kovą". Niekas niekad nėra ndgės ir tokios kovos prasmės. Taciau kai kurie be paliovos tvirtino, jog, deja, to dar neužtenka, bet reikia drauge budriai kreipti dėmesys i kovojančios Tėvynės reikalus ir valia, reikia jai suteikti apčiuopiama realia pagalba, reikia jai teisingai patarti, reikia tureti jėgų, kurios butinos kiekvienai politikai ir diplomatijai, - koviniu jėgų.

Birželio sukilima paruosusios ir jame dalyvavusios bei naujų okupacijos metu naujai susikurusios rezistencines organizacijos tretyje bandė rinkti savo likucius. Patirtis parodė kad ju buvo teisingai galvota, kad pasirinktas kelias buvo tikslingas, jos gyveno praėjim. Kaip kovines organizacijos, jos tolydzio isijunge i treties visuomenės politiniu organu veikla. Jos, sakant, stengėsi reprezentuoti mūsų rezistencines jėgas. Bet, kaip zinoma, didesnes praktines veiklos neparodė. Vienos tapo politiniu bloku satelites, kitos nyko. Kai ir politines partijos pasiskelbė vedančios ta pačia rezistencija, partijos ir kovines organizacijos ta prasme supanasejo. Jos visos gyveno treties ilgesiu "grizti i laisva Tėvyne", kartais tarsi pamirsdamos, jog tas grizimas reikės issikovoti, kiekvienu atveju jo nusipelnyti. Taipgi tarsi pamirsdamos, jog vien politines akcijos ir propagandos priemonėmis tasai mūsų grizimas gales buti maziausiai garantuotas.

Bet ir toms nuotaikoms neužilgo buvo suduotas smugis: juk treties laikotarpis Vokietijoje, kur tautietis buvo, palyginti, netoli kito tautiečio, tegalejo buti terminuotas ir trumpas. Prasidedusi emigracija i kitus krastus bei užjurius tapo nepaprastai "nekompatine". Tautiečiai issisklaide mazdaug po visa pasauli.

Visokios organizacijos pabiro drauge su ju nariu issisklaidymu. Jos kiek deda pastangu naujose "pozicijose" susirikiuoti, bet galima abejoti, kiek tai pavyks. Dar daugiau tenka abejoti, ar tikslingas bebutu atskiru koviniu organizaciju meginimas išbarstytomis jėgomis sen bei ten seperatiskai reikstis, nesant realiu galimumu konkrečiai pasireiksti.

Abejotina, ar priaugancioji tremtiniu karta visada tikrai mai besusigaudys tarp tu ivairiais vardais pasivadinausiu "koviniu organizaciju". Lygiai abejotina, ar yra toliau tikslinga ta laikysena, kuri inesdavo tiek nedermas, paralelizmo tarp musu visuomeniniu grupiu ir Lietuvos Respublikos konstituciniu organu uzsieniuse. Dar daugiau abejotina, kiek turi vertes ivairios aistringos diskusijos, kas turi suverenine teise disponuoti dar nenuдетos meskos kailiu...

Todel nenuostabu, kad daugelio jautresniu tautieciu nuotaikos per pastaruosius pora metu eme keistis ir toliau tebesikeicia.

Korejos karas, Vakarų Europos atginklavimas, naujos sovietu imperializmo apraiskos parode, kad atsirado stipresne valia pasipriesinti bolsevizmui. Atgimsta tikejimas, jog ir plataus masto "issiaiskinimas" su bolsevizmu gali buti nebe uz kalnu.

Kiekvienos tautos (o tam tikra prasme ir jos iseiviu) kovinis pajegumas vis budriau ir budriau stebimas. Nebeuztenka pasyviai laukti ar tik verstis propagandinemis frazemis. Atejo laikas daryti konsekvntiskas isvadas ir stiprinti kovini pajeguma.

Stai kodel gime Lietuviu Rezistencine Santarve.

Ji gime po ilgesnio ir gerai apgalvoto pasiruosimo. Formaliai ji gime pries gera pusmeti, po to ramiai ir be triuksmo eme stiprinti savo branduolini tinkla.

Tiek ir ten, kur pabreziamas rezistencinis momentas, Santarve neatnesa nauju elementu: lietuviu tautos rezistencija, kaip minejome, turi jau pilno desimtmečio tradicija. Ja turime tik islaikyti ir nuolat veiksmais ir pastangomis gaivinti. Kaip gyvenimo patirtis rodo, toji tradicija po visa pasauli issiblaskiusiuose tautieciuose apsinesa dulkemis, o kartais ir visai sunyksta, betesiant "kova uz gardesni valgio sauksta".

Lietuviu Rezistencine Santarve taciau atnesa metoda musu kovinems jegoms organizuoti ir keleta svarbiu principu ju sekmei uztikrinti.

Pirma, - uztenka issibarsymo rezistenciniame darbe, uztenka "lydzio, gulbes ir vezio giesmes". Atejo metas lietuviu rezistentams visame pasaulyje glaudziai susiburti i viena stambia bendrija. Atejo metas visiems kitiems kovines nuotaikos lietuviams, ar jie butu partiniai ar nepartiniai, pastatyti pirmon vieton kova uz Lietuvos laisve, ar palikus nuosalyje tam tikrus ideologinius skirtingumus (jie yra is tikruju mazesni, nei manoma), jungtis pozityvaus bendradarbiavimo plotmeje. Musu junginys todel ir turejo buti pavadintas - Lietuviu Rezistencine Santarve.

Antra, - pagrindines savo pajegas turime skirti laisves kovai turedami pries akis tik pati krasta. Sia kryptimi dirbanciuju darbas ir diskreti akcija turi buti palengvinta ir sustiprinta. Ligi siol tam trukdavo reikiamo visuomenes demesio. Tie tautieciai, kurie del gyvenimo aplinkybiu tuo tarpu negali prisideti tiesioginiu darbu, gali ir privalo jauciamai prisideti

savo apčiuopiamesne ir pastovia medziagine parama.

Trecia,- budami isitikine, jog teisingumas reikalauja laisves kovotojams kraste ir musu tautos branduoliui Tevyneje palikti teise, neprilausomybe atstacius, laisvai apsispresti pagal naujas salygas del savo tvarkymosi ir ateities gyvenimo, mes atidedame i paskutine vieta diskusijas del pirmenybiu ir "vyriausybinės politikos" trentyje. Mes manome, kad ton vieton turime padeti didesni demesi ir visuomenine parama Lietuvos Respublikossuverenumo tebesantiems teisetiems atstovams uzsienyje, nuosirdziai su jais tartis ir glaudziai bendradarbiauti.

Ketvirta,- veiksmo rezistencijos etikoje isaugusiai musu kartai Tevynes didvyriu heroizmas ir daugelio tremtiniu bei iseviu dvasinis smulkejimas ir medziaginis egoizmas kelia dideli ir jau skaudu kontrasta. Rezistencines tradicijos islaikymas, idealizmo suzadinimas, tikejimo sustrinimas, pasipriesinimas su smulkejimui, defetizmui, nevilciai ir apatijai yra svarbiausi musu moraliniai uždaviniai emigracines visuomenės atzvilgiu.

Tikime, kad tiems uždaviniams vykdyti i Santarve jungsis visi kovingi lietuviai.

REZISTENCINES SANTARVES KELIU.

Lietuviu rezistencines pastangos, iskilusios tuo pat, Lietuva bolsevikams pirma karta okupavus, nuo 1940 metu iki siai dienai, lygiai kraste, lygiai ir uzsienyj, keite metodus bei kovos budus. Atsizvelgiant i laiko ir vietos aplinkybes, kova buvo vedama ivairiai.

Iseitam kovos keliui isisamoninti gal pakaktu prisiminti eile zygiu, organizaciju ir veiksmu.

Stai jie, apytikriai chronologiska tvarka:

Pirmoji Pogrindzio Taryba Lietuvoje (triju jos nariu arba nebera gyvuju tarpe arba jie tebesikankina kuriame Sibiro K.C. lagery), p.E.Galvanausko vadovautas Lietuviu Komitetas, p.K.Skirpos is Berlyno vadovautas Aktyvistu Frontas, 1940 metu pabaigoje isikurusi Laisves Kovotoju Sajunga, veltiau susijungusi su Lietuvos Aktyvistu Frontu ir vel nuo jo atskilusi, Lietuvos Sukilimas 1941 m. birzelio menesi ir Laikinosios Vyriausybes sudarymas.

Toliau rezistencija vokieciu okupacijos metais:

Laisves Kovotoju Sajunga, Nepriklausomos Lietuvos Sajudis, Lietuviu Frontas, V.S. Atzalynas, Lietuvos Laisves Armija, politiniu grupiu atgijimas ir ju dalyvavimas rezistencijoje, Vyriausiojo Lietuviu Komiteto sudarymas ir jo veikla, Vyriausiojo Lietuvos Islaisvinimo Komiteto sudarymas.

Nuo antrojo bolsevikmecio pradzios ligi siu dienu isvardintini sie veiksmai:

Didvyriskoji partizanų epopeja, pastangos sudaryti politini organa kraste, Lietuvos Islaisvinimo Taryba, Vienybes Komite-

tas, Vyriausias Lietuvos Atstatymo Komitetas, pagaliau v i e -
n i n g o s, v i s a s r e z i s t e n c i n e s g r u p e s
a p j u n g s i o s o r g a n i z a c i j o s, B e n d r o -
j a D e m o k r a t i n i o P a s i p r i e s i n i m o S a -
j u d z i o s u d a r y m a s. Tam pastarajam pradžioje vado-
vavo Centro Komitetas, vėliau Presidiumas.

Visas tas didžio pasiaukojimo ir didvyriškumo kovines pas-
tangas, kuriu iseitas kelias nužymetas skaudžiomis, kruvinomis
aukomis, negalime minėti, be susijaudinimo, didžios pagarbos, o
taipgi be pasididžiavimo savąja tauta, jos dukromis ir sunumis.

Nuo 1944 m. atsidure uždieniose, stengemes ir tebesis -
tengiams kas kuo galedamas prisidėti prie tautos vedamos kovos,
didėsniu ar kuklesniu inasu ja paremti.

Deja, likimo esame vis labiau ir labiau blaskomi po pla-
tuji pasauli. Nutruksta ryšiai ir glaudesni santykiai net tar-
pe tu, kurie anksčiau, būdami savame kraste, buvo dirbe petys i
peti pavojinga darba kurioj vienoj organizacijoj.

Kai kas bando išlaikyti senus, Vokiečių okupacijos meto
rezistenciniu organizacijų vardus, užmiršdami, kad kraste jos
seniai yra nustojusios veikti, kad tu vardu naudojimas užsie-
niuose nera tikslingas ir mazina praeityje padetu pastangu ver-
te. Užmirstama, jog nors ir garbinga, bet tai jau praėitis, kad
gyvenimas reikalauja nauju metodu ir nauju formu.

Siandien gyvename sunku ir atsakinga laikotarpi, turime
atlikti didelius uždavinius. Tie uždaviniai, jiems atlikti ligi
siol, atnasautos aukos ipareigoja mus, išblaskytus, ismetytus
po ivairias salis, susiburti glaudziau, persvarstyti iseitus ke-
lius ir eiti talkon Lietuvos Laisves Kovotojui, visiems tiems,
kurie, tyliai aukodami visa, kele ir tebekelia didzia kovos nas-
ta.

Buve laisves kovotojai, frontininkai, vienybininkai, "Nep-
riklausomos Lietuvos" spausdintojai ir platintojai, zili tautos
veteranai, garbingi kariai, buvo politiniai kaliniai, siandien
atsidure kuriame fabrike ar kasykloje, turedami pries akis tuos
tikslus, ar neprivaletu suėiti draugen, svarstyti opius uždavi-
nius bei kelius jiems spresti?

Ar neturetume visi naujai atsigrizti voidu i Lietuva, nors
ir toli nuo jos nuklyde, pasisemti stiprybes is ne taip senos
jos praėities ir dabarties darbu ir, tarsi atsinaujine, vel pa-
sijusti tebekovojančios tautos nariais?

Tais sanprotavimais vadovaujantis, buvo isteigta Lietuviu
Rezistencine Santarve. Organizacija is vardo nauja, bet senus
uždavinius vykdamti, nuo seno varyta vaga tebevaranti.

Ji nekuria nieko naujo. Ji tik stengiasi ir stengsis ne-
leisti susilpneti musu tarpe tam, kas buvo pradeta ir ivykdyta
jau zuvusiųju ir tesiamu dar tebekovojančiu.

LRS siekia geriau organizuotos ir t a m p r i a u a p -
j u n g t o s veiklos Lietuvos Islaisvinimo bare. Ji ne nemano
su bet kuo varzytis siame darbe. Priesingai ji deda ir des vi-
sas pastangas bendradarbiauti su visomis lietuviskomis organiza-
cijomis bei politiniais organais, tuo stąprindama ir spartindama

musu tautos kova dėl Lietuvos Laisvės. Todėl LRS kviečia į savo
eilės kovingą dvasios lietuvius.

L R Santarvės pasiryžimo, geros valios ir busimu darbu
sėkmės laidas yra jos jau atlikti darbai, dabar vykdomi uždavi-
niai ir tiems uždaviniams atlikti atnasautos aukos.

MIESTO GYVENTOJU EKONOMINE BUKLE OKUPOUOTOJE LIETUVOJE

Bendra apžvalga

Pirmieji ketvėri (1944 - 1948) antrosios bolševiku okupa-
cijos metai buvo klaidūs. Padėtis pagerėjo nuo 1948 metų pradžios
ivedus valiutos reforma. Pagerėjimas paliete miestu ir miestelių
gyventojus. Ukininku padėtis nepalengvejo, gal but dar net pa-
sunkejo. Iki 1947 metų pabaigos maistas buvo pardavinėjamas pa-
gal korteles. Maisto davinys buvo 600 gr. duonos (nedirbantiems
vyrams 400 gr., motorims 300 gr.), 50 gr. kruopų ir kit. maisto
produktu dienai. 500 gr. cukraus (daugiausia saldainiu forma),
200 - 300 gr. alyvos, $1\frac{1}{2}$ klg. mėsos ar žuvies vienam mėnesiui.
Duonos kaina 1946 m. buvo 4,80 rbl. kilogramas, 1947 - 3,50 rbl,
pradžioje 1948 metu 2,50 rbl. Lasiniai 60 rbl. kilogramas, svies-
tas 70 rbl.

Vidutinis darbininko atlyginimas buvo 450 rbl. mėnesiui.
Kortelės buvo panaikintos 1948 m. sausio mėnesį. Kol buvo kor-
telės (iki 1948 m.) drabužiams ir batams, krautuose nebuvo ga-
lima gauti jokių drabužių. Galima buvo pirkti tik menkos rusies
baltinių. Taip pat nebuvo jokių odinių batų. Vieninteliai batai,
kuriuos buvo galima gauti, vyrams ar motorims, buvo vienodos
formos bronziniai batai, kainavę 70 rbl. pora.

Padėtis pasikeitė ivedus valiutos reforma ir panaikinus
kortelės. Krautuose atsirado ivairių prekių, kurių netrūksta
ir šiandien. Iš maisto produktų jaučiamas trūkumas tik cukraus,
kurio nevisad galima krautuose gauti ir dėl kurio paprastai
susidaro eilės.

K a i n o s yra maždaug tokios:

1. cigarociu dozute 20 vienetu	$1\frac{1}{2}$ - 2 rbl.
2. kostiumas (uzsakant iš geros čekoslovakiskos medžiagos)	1.500 rbl.
3. kostiumas blogos medžiagos	500 - 1000 rbl.
4. paltas	1.500 rbl.
5. auliniai batai	800 rbl.
6. pusbaciai, odiniai	300 - 400 rbl.
(yra taip pat čekoslovakisku batų).	250 rbl.
7. pirmosios odinės su pamusalu	150 rbl.
8. marškiniai vyrams	120 - 150 rbl.
9. suknelės	120 rbl.

10. kostiumui medziagos 1 metr.	100 - 450 rbl.
11. kostiumo pasiuvimas (arteleje)	200 - 250 rbl.
12. palto pasiuvimas	250 - 300 rbl.
13. medvilnines medziagos 1 metr.	8 rbl.
14. foto aparatas	1000 rbl.
15. foto filma	6 rbl.
16. odinis portfolis	400 - 500 rbl.
17. elektrinis lygintuvas	40 rbl.
18. rasonoji rnknsna blogos kokybes	50 rbl.
19. vyriskas rankinis laikrodis, firmos "Pobieda"	400 - 450 rbl.
20. moteriskas laikrodis, firmos "Zvezda"	400 rbl. ir dau.
21. moteriskas auksinis ziedas	200 rbl.
22. auksinis kiseninis laikrodis	2000 rbl.
23. dviratis	400 - 500 rbl.
24. motociklas	4000 - 5000 rbl.
25. automobilis "Moskvic"	9000 rbl.
(panasus i "Opeli").	
26. automobilis "Pobieda"	15.000 rbl.
(panasus i "Chevroleta").	

Maisto produktu kainos yra sios:

1. pienas 1ltr.	2 $\frac{1}{2}$ rbl.
2. sviestas klgr.	40 rbl.
3. cukrus	14 rbl.
4. mesos klgr. (jautionos)	8 rbl.
5. mesos klgr. (kiaulionos)	12 rbl.
6. duonos klgr.	1 $\frac{1}{2}$ rbl.
7. lasiniu klgr.	40 - 45 rbl.
8. alaus butelis	4,20 rbl.
9. likoris	120 rbl.
10. doktino litras	40 - 60 rbl.
11. Krino sambano butelis	20 rbl.
12. Kaukazisko vynu butelis	20 - 25 rbl.
13. visciukai	30 - 40 rbl.
14. desreliu klgr.	25 - 30 rbl.

Butu kainos priklauso nuo to, ar namai nacionalizuoti ar ne. Nacionalizuotuose namuose 3 kambariu, virtuvos ir vonios butas 40 - 70 rbl. monosiui, kambariai 15 rbl. monosiui. Tarnautojai ir darbininkai nacionalizuotuose namuose butus gauna oficialiu keliu. Suprantama, kad geresnius butus uzima rusai. Aukstesnieji administracijos ir partijos pareigunai gyvena visai istaigingai. Privaciuose namuose, nonacionalizuotu butu ir kambariu kainos yra zymiai augstosnes - 2 kambariu buto su virtuve, be patogumu nuoma monosiui iki 120 rbl.

Kuras gaunamas laisvai is sandeliu. Malku metras 50 - 55 rbl.

Atlyginimai:

1. nekvalifikuotas darbininkas mėnesiui	600 rbl.
2. soferis	600 rbl.
3. rastininkas	500 rbl.
4. gydytojas	500 - 600 bbl
5. dantu gydytojas	500 rbl.
6. gailėstingoji sesuo	375 rbl.
7. mokytojas (pradžios mokyklos)	400 - 500 rbl
8. mokytojas (vidurines mokyklos, turis 28-30 val. pamokų savaitėje) iki	1400 rbl.
9. vidurines mokyklos direktoriaus atlyginimas su priedais šiekia	1500 rbl.
10. fabriko direktorius	1500 rbl.
11. milicininkas	500 rbl.
12. artilorijos leitenantas	1200 rbl.
13. majoras	2000 rbl.
14. dailės akademijos profesorius	1100-1800 rbl.
15. universiteto profesorius	2000-3000 rbl.
16. ministoriai iki	10000-15000 r.
17. Mokslu akademijos nariai	10,000 rbl.
18. Mokslu akademijos prezidentas prof. Matulis iki	30,000 rbl.
19. vice prezid. prof. Ziugzda	25,000 rbl.

Palyginus kainas ir atlyginimus galima padaryti kai kurias išvadas. Palyginti su 1944 - 48 metais gyvenimas neabejotinai yra pagorejes. Prokiu trukumo nera. Zmones uzdirbantieji 800 - 1500 rbl. gyvena neblogai, vidutiniai tarnautojai sunkokai, zemesnioji visai vargingai. Taciau bendrai paemus gyvenimas yra pakenciamas, zinoma, vietos salygomis. Zmones apsirenge neblogai.

Gydytoju atlyginimo zemumas stebina, jie gali laisvai praktikuoti po darbo valandu, imdami honorarus pagal nustatytas normas.

Maisto galima laisvai pirkti turguose, tik ukininkams tam tikru metu draudziama vezti i miestus pardavimui produktus, butent, kai jie turi pristatyti jiems nustatytas prievoles.

Restoranai, kavines gan gausiai lankomi. Kaune veikia "Versalis", "Metropolis" - liuksusiniai restoranai su orkestrais, tik kainos yra labai aukstos. Paprasti pietus restorane kainuoja apio 9 rbl.

Jei miestieciu materialino bukle gali buti laikoma pakenciamas, tai ukininku padetis yra sunki. Priverstine kolektivizacija sugriove ju gyvenima, individualius ukininkus naikina labai augsti mokesciai (is 15 ha ukio - 12,000 rbl. metams, neskaitant prieveliu maisto produktais), antra vertus, oficialios kainos, kurias valstybe moka uz privalomai pristatytus maisto produktus, yra labai zemos.

Iki kokio laipsnio valstybe isnaudoja ukininka, parodo kad ir toks palyginimas - valstybe ukininkui moka uz pristatyta

grudu centneri 4-5 rbl., gi duonos kilogramas krautuveje kainuoja $1\frac{1}{2}$ rbl. Tiesa, ukininkas atidaves valstybei prievoles, gali likusius gaminius parduoti laisvoj rinkoj, kurioj grudu centneris kainuoja jau 200 rbl., bulviu centneris 40-60 rbl. (valstybe moka 2 rbl.), taciau valstybei pristatytinoms prievolems esant labai didelems, pardavimui laisvoje rinkoje lieka labai maza. Be grudu ir bulviu ukininkai turi valstybei pristatyti oficialiomis valdinemis kainomis mesa, piena ir linus.

Kalbant apie miestiecius, tenka pabrezti, kad jie pagerejusiu gyvenimu nesidziaugia. Juos kankina begalo ikyri nuolatine marksizmo-leninizmo propaganda, beviltiska baime deportaciju, arestu, kuriu niekas isvengti negali. Aresto ar deportacijos gresme kaba, lyg Damoklo kardas, ties kiekvienu. Kada jis kris niekas niekad nezino.

1950 metu vasara bolshevikai Vilniuje issprogdino garsuji, Vilniaus miesta puosusi, Triju Kryziu paminkla.

Barbariskas maskoliskas okupantas negalejo pakesti sio paminklo, susieto su sena krikscioniskaja legenda.

Ar nesiruosia jie toje vietoje statyti kokio Muravjovo Koriko ar Stalino paminkla?

Vilniuje atstatyta gelezinkelio stotis, pries kuria irengtas skveras. Skvere pastatytas Stalino paminklas.

Ozeskienes aikste Vilniuje pavadinta Cerniachovskio aikste, joje pastatytas generolo Cerniachovskio paminklas.

Grazi, lietuviu sutvarkyta Napoleono aikste su nuostabia perspektyva i senuosius Vilniaus universiteto rumus, pavadinta Kutuzovo vardu. Kutuzovas buvo caristines Rusijos Vilniaus general-gubernatorius.

--- --- ---

Iavesimai

...atkelta is 10 puslapio

Zinoma isvezimai dar neviskas. Sunku nustatyti skaiciu arestuojuju, nuteistu ir isveztu i priverciamuosius darbus. Zinoma tik, kad ju skaicius 1945-46 metais sieke iki 2-3.000 asmenu kas menuo. Taip pat nepaprasta nuostoli sudaro zuve partizanai. Auku buvo pasibaisetina daug - skaitoma, kad 1944-1950 metais ju zuvo iki 25000.

Tas skaicius yra juo baisesnis, kad 1944 metais spontaniskai kiles partizaninis judejimas apeme pacias goriausias, patriotiskiausias, sveikiausias tautos ir jos jaunimo jegas. Tragiskose ir beviltiskose, kartais neprasmingose, nors gal ir neisvengiamose kovose su simteriopei stipresniu priesu zuvo pats graziausias musu kariu ir jaunos karininkijos ziedas.

I S V E Z I M A I

Gyventoju tremimas Sibiran yra pati ziauriausia rusiskojo imperializmo priemone, naudojama, tur but, nuo pat Sibiro uzkaraviavimo pradzios.

Nuo 1944 metu, antros bolseviku okupacijos pradzios, rusai vykde Lietuvos gyventoju isvezimus kasmet, viena ar du kartus per metus. Turimomis ziniomis masiniai isvezimai buvo vykdomi:

liepos - rugsejo men.	1945 m.
vasario 18 d.	1946 m.
liepos - gruodzio men.	1947 m.
geguzes 20 - 22 d.d.	1948 m.
kovo 25 - 27 d.d.	1949 m.
birzelio men	1949 m.

Is atskiru vietovi buvo vezama ir kitu metu, pav. rudeny 1948 metais, balandzio men. 1949 met.

1950 metu pirmoje puseje isvezimu buvo.

Kiek zmoniu is viso buvo isvezta, tiksliai nustatyti labai sunku. Atrodo betgi, kad uzsieny viesai skelbiama 600.000 gyventoju skaicius yra perdetas. Kiekvienas perdejimas nenaudingas politiskai, juo labiau netikslingas tvirtinimas, kad po keleriu metu nebeliks nei musu tautos. Jei taip butu, tai Vakarams Baltijos tautos nustotu buvusios juos interesuojanciu faktorium. Perdeti isvezamuju skaiciu psichologiskai labai lengva - mes patys savo metu, karui pasibaigus, buvome perdeje pasitraukusiuju is Lietuvos skaiciu - mums atrodo, kad tremtiniu Vakarų Vokietijoje esama net 200.000. Faktiskai pasirode, kad ju buvo zymiai maziau.

Turimi duomenys apie isveztuosius is kai kuriu Suvalkijos ir Dzukijos valsciu rodo, kad is kai kuriu kaimu buvo isvezta iki 30% o kartais ir daugiau, neturetu buti analogijos keliu taikomi ir kitoms Lietuvos vietovems. Esamomis ziniomis tose vietose, kur aktyviai veike partizanai, o jie kaip tik buvo aktyvesni Suvalkijoje, buvo isvezta iki puses kaimu. Pav., apie Prienus. Taciau kitose vietose, kur partizanų veiklos nebuvo, is kaimu buvo isvezta tiktai po 2 - 3 seimos. Antra vertus, bolsevikai eme taikyti gudrosno taktika, vezdami gyventojus is vienos vietoves, bet nejudindami ju is kitu. Pav., vezama is Zemaitijos, bet is Kauno visai nevezama. Didelio masto isvezimai buvo 1948 metais. Taip pat is visos Lietuvos buvo vezama 25-27 kovo 1949 m. Per abu kartu daugiausia buvo paliesti ukininkai tikslu palauzti ju atsparuma pries stojima i kolchozus. Manoma jog 1949 m. isvezta maziau, negu 1941 metais, ir apskaiciuojama, kad nuo 1945 m. iki 1949 metu imtinai vargiai buvo isvezta is viso 100.000 - 120.000 tukstanciu. Tas skaicius savaimo jau pakankamai baisus, bet jis gal nera didesnis uz naturalu gyventoju prieaugli, todėl Lietuva, nors ir naikinama, rusinama, tebera dar lietuviska.

Cia musu skaitytojams pateikiamas autentiskas pasipasakojimas, surasytas pacios pasakotojos, stebuklu issivadavusios is M.V.D. ranku. Pasakojimo stilius ir kalba netaisyti. Datos, vietoves ir pasakotojos pavarde saugumo sumetimais nenurodomi. (Red.)

194..., ...men...d. buvau suimta ....savo mazame butelyje. Su didziausia apsauga, susidedancia is astuoniu ar desimt asmenu buvau atgabenta i ....apskr. NKVD istaiga, esancia ...gatveje.

Patalpino koridoriuje prie stropiausios sargybos, kuri neleido nei pajudeti nei pasisukti i salis. Padetis is karto aiski.

Po kiek laiko pradejo saukti tardymui. Greit atejo ir mano eile. Sargybinis-rusas, ziauriu balsu nurodydamas kambari, isake iesti. Iejau rami, nors zinojau, koks likimas istiks mane. Ir stai vos spejau iesti, tuoj apipuole kaip zverys keturi pareigunai, kuriu du buvo vyr. virsilos, vienas vyr. leitenantas ir vienas labai ziaurios isvaizdos zydas. Visi bjauriausiai koliodamiesi puole mane, net nieko nepaklause.

Pradejo klausti ivairiu dalyku is partizanu gyvenimo ir siaip slapto veikimo. Zodis banditas, (taip jie partizanus vadino) ivarydavo jiems didziausios baimes ir neduodavo ramybes. Ju bijojo ruskeliai kiekviename zingsnyje. Kuomet pasakiau, kad apie juos nezinau, tai kambaryje pasipyle didziausias triuksmas ir keiksmi. Atejo dar du kariskiai: ju tarpe vienas kapitonas.

Prasidejo dar didesnis grumojimas, tardant sesiems rusams viena moteri. Dar karta pakartojau savo atsakyma, kad nieko nezinau. Tuomet "narsuoliai" sujudo. Vyr. leitenantas prisokes kirto man visu smarkumu i galva. Sverdedama atsimusiau i siena prie lango. Gavau isakyma nuo lango pasitraukti, kad kartais nepastebetu praeiviai. Deja, smugio prisvaiginta, taip greit nespejau isakymo ivykdyti. Tuomet prisoko tas pats leitenantas ir visa jega griebes uz krutines sviede i siena. Palto ir apatiniu rubu sagos istrukinejo. Pasijauciau labai nejaukiai. Po sios scenos dar labiau siuto ir pradejo savo elgesiu demonstruoti ta isiutima. Kapitonas Bulchin skubiai istrauke is stalo stalciaus pistoleta ir pridejes prie manes pareikalavo, kad sakyciau tiesa. Atsuko ginkla i mane; istiese ranka ir pradejo skalciuoti: vienas, du, trys... baugi scena beginklei, keiksmi ir juokas pareigunams. Pasilikau vienodai rami ir nekalbi. Smarkiai nusikeikes, kad cia velnias zino kas per moteris, atsitrauke nuo manes kapitonas ir kiti pareigunai.

Po sio "malonaus" puolimo ginklu ir smugiais, prasidejo pajuokos ir izeidinejimai kaip moters: "...,bl..., prostitutka" ir kiti panasus terminai skambejo kartu su cinisku juoku kambaryj,

uzgaudami mane ligi pat sirdies gelmiu. Labai sunku buvo kesti, bet susivaldžiau, nusisukau i siena ir nusidaviau visai ju zo - dziu negirdinti.

Pagaliau nusibodo sesiems "didvyriams" su viena moterim kariauti ir issiskirste. Mane gi muvede "poilsiu".

Tai buvo siurpus vaizdas. Tamsus, siauras koridorius be langu prie pat isvietes, apie kurios svara cia kalbeti netenka. Ismatu kupetos smarkiai kvepejo, o poilsio vieta buvo pilna zemiui, nuoruku ir isvietes kvapo.

Tame purve ir dvokiancioje smarveje vartesi ant zemes apie 20 jaunuoliu isblyskusiais veidais. Tai buvo visi ju tardomieji. Cia paliko ir mane. Apzvelgiau nelaimes draugus ir ju veiduose isskaiciau didziausia nerima ir ta pati skausma. Uzuojautos kupinu zvilgsniu apzvelgiau juos - jie tyrinejo mane. Supratome vieną kitus be zodziu. Vyrų zvilgsniuose pajutau pagarpa ir uzuo - jauta.

Atejo naktis. Vyrai sugule ant purvinu grindu, ka turedami pasimete po galvomis. Pasilikau sedeti ant vienintelio lindyneje esancio suolo. Apie vidunakti issikviete mane vel tardyti. Atbe - go vel visi trys vyresnieji tardytojai. Vel nauji klausimai pasi - pyle vienas po kito. Pakartojau atsakyma - nezinau. Tardytojas, slykstus zydas, su didziausiu intymu pribeges prie manes kirto per galva, o paskiau griebe ant mano kaklo esnati salika ir eme smaugti. Ispudis neaprasomas. Vienai vidurnaktyje tarp triju zve - riu smaugiamai ir musamai.

Kartojau tik viena ir ta pati atsakyma - nezinau. Panasus mano atsakymai kiekviena karta sukeldavo didziausia keiksmu aud - ra. Ir si karta be to neapsieinama. Tardytojas zydas griebes su didziausiu cinizmu isnaudoti savo auka, kaip moteri. Taciau susi - laike ir p radejo tartis tarpusavyj, kuris pirmas, ju zodziais tariant, prades ... Taresi kolidamiesi ir blevyzgodami tokiomis zodziais, kokiu as nebuva dar gidejusi savo amziuje ir kartoti nesiryztu. Tai - specialus aukstosios rusu kulturos terminai.

Susitare del pirmenybes, jie isejo, palikdami mane su ver - teju, kuris buvo svelnesnis ir nuo bendradarbiavimo buvo atsisa - kes. Sedejau ilgai nezinodama, koks likimas laukia manes. Veliau atsigavusi, pradejau pamazu pas verteja terautis, ar jie gali su manim taip pasielgti (t.y. prievartauti). Jis dave atsakyma, kad toki smurta draudžia istatymai ir kad as galinti skustis virsi - ninkui. Pasikalbejimo metu iejo tarnautoja zyde ir tariamai uz - migo. As jos buvamo tikslo supratau ir pasikalbejima nutraukiau. Po valandeles zyde isejo. Tuoju iejo vienas tardytoju ir isake mane isvesti. Taip laimingai baigesi pirmoji kanciu ir nerimo naktis. Taciau kita diena vertejas, kalbejes su manim, buvo smar - kiai nubaustas. Ir ateityje jo niekad nepalikdavo vieno su manim. Mat, ir savo tarnautojais jie nepasitiki.

Diena is mano bondrakanciu kviete kai kuriuos vyrus tardy - mui. Jie visi grizdavo isvarge ir sverdedami. As pradejau stebeti aplinka, noredama patirti, su kuom turiu reikala. Pastebejau, kad tarp suimtuju maisosi du neaiskios isvaizdos tipai. Jie vis steng - davosi kitus itraukti i bendra kalba apie savo ir ju nusikaltimus.

Vyrai nuosirdziai kalbejosi su jais. Taciau as, tu tipeliu kalbinama, daviau suprasti, kad suprantu, kas jie per vieni. Stebedama juos, pamaciau, kad nuejus tardytojui i isviete, tuojau prasosi ten ir abu tipeliai. Grizta negreit. Pastebejau taip pat, kad vienu ir tuo paciu laiku jiems atnesa ta pati moteris skanias ir siltus pietus. Laisvu laiku kazka itartinai kalbasi. Viena kita ju pokalbi pasiseke nugirsti ir mano itarimas pasi - tvirtino - jie buvo NKVD snipai. Pagailo draugu ir as juos labai atsargiai ir nezymiai, mat, buvau stropiai sekama, pradejau ispeti, kad pasisaugotu. Lindyneje radosi tylu. Tipai pasijuto esa isskirti. Ir po trumpo laiko juos is lindynes isvede. Galejome ramiau at sikvepti, bet neilgam, nes tuoj ileido kazkoki itartinos isvaizdos cigona. Sis, dedamasis girtu, tuoj uzmigo netoli manes. Stebint aiskiai matesi, kad ir sis tik dedasi nekaltu, nes visa laika stengesi isgirsti kas kalbama. Neilgai ir jis buvo pas mus. As jam aiskiai daviau suprasti, kad mes zinome jo uzmacias ir patariau nevargti. Taip po keliu valandu mano atsi-radimo kameroje, buvo isgabentas ir trecias snipas.

Praejo trys paros ir mane vel isvede tardyti. Tardyma pradejo vel kapitonas Bulchin. Pasodino pries save ir liepe nejudant atsakineti i jo klausimus. Kol klause biografiniu ziniu, viskas ejo patenkinamai, bet priejus prie mano kaltinimu, vel prasidejo ankstyvesnieji koliojimai ir pludimai. Tai truko tris dienas ir tris naktis. Tardytojai keitesi, o as privalejau sedeti nejudedama: tris paras be poilsio, be miego, be maisto... Galva pradejo uzti, akyse mirgejo kazkoki ratilai, ausyse cype... Paskutines jegas sukaupusi, galvojau, ka turiau sakyti.

Trecia tardymo nakti pastate vidury kambario ir liepe tiesiai nejudant stoveti. Taciau man jau truko jegu ir pradejau svirduliuoti i sonus. Ateje du nuolatiniai tardytojai, kapitonas Bulchin ir vyr, leitenantas (pavardes neatsimenu) pradejo mane stumdyti i sonus, spardyti kojomis mano blauzdas, pusti dumus i veida ir tiesiai i burna. Jegos, jauciau, pamazu seko, o tardytojai vis reikalavo sakyti tiesa. Nieko neisgaudami, isake parengti kankinimu kamera ir pradejo geredamiesi pasakoti, kaip jie mane nuogai isrengsia ir liepsia mongolui daryti su manim, ka tik tas panoresias. As nieko neatsakiau, tik leidau suprasti, kad busimi kankinimai manes nejaudina. Kankinti nevede, bet isake parengti masina ir sake vesia susaudyti, jei as nesakysianti tiesos. Leido puse valandos apsikalvoti, o tardytojai be atvangos svaigino mane dumais. Po pusvalandzio privaziavo prie duru masina, ir jie vel paklause mane, ar as jau apsikalvojam. Atsakymo nebuvo. Tuomet nuvede i masina ir du ziaurios isvaizdos tardytojai palydovai atsisedo salia is abieju pusiu. Maloni kelione... Dvasioje buvau sutikusiu su viskuo, tik gailejau, kad permaza buvau padariusi savi mirciai pateisinti. Masina ilgai vaziuo ir sustojo prie tu paciu duru... Mane vos pajegiancia paeiti vel nuvedei ta pacia tardymo kamera ir paliko tarp penkiu sargybinu. Uz stalo miegojo kapitonas. Po isgyventu ispuodziu neuzmigau, nors buvau nuo suemimo dienos dar nemigus. Rytojaus diena grazino vel atgal imano landyne. Taip pasibaige pirmoji tardymo dalis.

Antroji dalis - linksmoji - prasidejo pirslybomis... Tardytojas uz mano pinigų, kuriuos atėmė laike kratos, nupirko svaigalų ir pradejo girtuokliauti, versdamas ir mane kartu gerti. Prie stikliuko dejosi esą labai svelnus ir mandagus. Citavo istorikus ispartizaniniu dainu, stebdami, koki išpudi jos man padarys. Gyre mano groži, isminti ir kantrybe, nesigailejo komplimentu... Dejosi esą geriausi draugai, apgailėstavo buvusius nemalonumus ir prase pamirsti, kaip buvusius nesusipatimus. Tokiai damai, kaip aš esą dera tik apie mane ir groži kalbėti.

Staiga "sugedo" elektra ir vienas budeliu bandė atvirai įrodyti savo mane, bet nepavykus, leido grįžti į landynę. Kita diena... pirsosi kiti ir net baigiant... majoru. Pirslyboms nepavykus, paliko mane viena atskiroje kameroje ir leido pailsėti. Nuolat atsiųsdavo viena kita smūpa, tariamąjį suimtajį pasikalbėti su manim, išprovokuoti. Perejo eile ivairaus raugo tipų. Ji žiurejo į mane, aš į juos. Vieni kitus gerai išžiurejom ir ligi šiol, ačiū Dievui, nesuistikom.

Atlike visa pagal planą numatyta tardyma po pustrecios savaitės paleido su sąlyga, kad dirbsiu ju naudai.

194...m....d. vel buvau suimta baznycioje visai atsitiktinai, suimant mano seseri. Si karta sueme...NKGB istaiga. Cia isgyvenau trumpesni kancios laikotarpi, neskaitant dviejų mėnesių kalėjime. Abi su didziausia apsauga nugabeno į NKGB bustinę ir prasidejo tardymas.

Mano akyse skaudziai sumusc mano seseri, jau darydami krata. Veliau mudvi isskyre. Kur ja patalpino, aš nežinau. Speju, kad karceryje, nes ir man teko ten dvi paras pabuvoti. Karceris tai maza landynele be langu, be sviesos. Grindu plotis toks, kad vos galima atsistoti; atsistoti tiesiai taipgi nera kur. Pirma karta ten patekes jautiesi zmogus lyg karste. Veliau perkele į kamara Nr. 13. Langai iki puses uzmuryti. Vedinimo jokio, karsta, moterys alpsta.

Naktimis taip pat negalima pailsėti, nes vyksta tardymai. Viena nakti ir aš buvau smarkiai tardoma ir musama per pečius geleziniu rambu, per galva ranku smugiais. Tardytojas atsisesęs priešais, arti, kad negaleciau pajudėti, su kojomis, apautomis batais, spaude man kaju kulniukus ir siaip blauzdas, kuriu ilgai stovejo randai. Po siu smugiu prasidejo pas mane kraujo pludis, likau visai silpna. Po keliu dienu, akystatos proga, maciau savo seseri. Ji jau buvo gyvas lavonas. Veidas baltas, kaip lavono, pati vos begalejo svirduli uodama paeiti. Aiskiai matesi, kad buvo smarkiai nukankinta.

Musu kameroje buvo mergaite is anksciau suimtuju, visa zaizdota nuo musimo. Ji pasakojo, kaip ja tik suemus smarkiai sumuse, o paskiau isnese be samones į...miestelio rinka, sviede tarp esanciu ten partizanų lavonu. Mergaite atsipeikejo, taciau vos nemire is baimes. Dabar kankinasi nuo zaizdu ir sielvarto del suimtuju tevo ir brolio. Veliau paaiskejo laike teismo, kad jos brolis vos gyvas buvo atgabentas į teisma, nuteistas mirties bausme. Tevas taip pat su ismusta is dantimis, nukankintas, isvar-

gintas, vos gyvas, nuteistas 10 metu. Baisi seimos tragedija.

Po desimties dienu atsidurau kalejime. Cia buvo kiek geriau, nes buvo baigtas tardymas, kuris per daug mane nepasmarke, nes nebuvo irodymu, o mudvi su seseria islaikeme smugius. Labiau siai nukentejo sesuo. Taciau ir nerasdami irodymu, nepaleido ir su laiku tikejosi rasti nauju irodymu.

Apie kalejime praleistas valandas reiketu daug parasyti, taciau nenoriu buti nuobodi. Ryte gaudavome duonos apie 350 gr., o duodamos sriubos ir lietuviskas gyvulyš nenoretu esti...

Gulėjome ant purvinu grindu kameroje po 50-60 moteru. Buvo ten politiniu kaliniu, vagilku ir daugiausia recidyvistu rusiu moteru, kurios veik visos sirgo venerinemis ligomis, o reikejo kartu naudotis bendrais indais... Triuksmas, keiksmai ir nesvan-kios dainos lydejo kiekviena ju zodi...

Rasau trumpai, nes perdaug skaudus atsiminimai ir perdaug fantastiski, kad galima butu juos visus siandien prisiminti ir surasyti...

Sibire mire sie lietuviai karininkai: gen. Gerulaitis, pulk. Stankaitis, pulk. Dabkus, pulk. Dauksys, pulk. Sklerius, pulk. Breimelis.

Be teismo isvezt: gen. Zaskeviciaus, gen. Barzdos ir gen. Velykio likimas nera zinomas.

Istremime gyvena gen. Juodisius, gen. Zilys, pulk. Sidzi-kauskas.

DEMOKRATIJOS ESME.

(Tikrosios demokratijos pagrindai. Is Popieziaus Pijaus XII kalbos, pasakytos 1944 m. Kaledu proga.)

Pakenkami sveiku ir vaisingu dvasiniu bei moraliniu palinkimu tautos pacios savyje suranda dvasiniu demokratijos vadovu ir statytoju; dar ir pasauliui gali ju duoti. Tie asmenys, tais palinkimais gyvendami, moka juos paversti gyvenimo tikrove.

Taciau ten, kur tokiu zmoniu stinga, ju vieton atsiranda kiti, kurie politine veikla pavercia garbetrosku kovos lauku, rungtynemis tikslu laimeti ka nors sau, savo kartai ar klasei. Tu ypatingu privilegiju besivaikydami, jie pamirsta bendraji laba, ir sudaro jam pavoju.

Sveika, nekintamais prigimties istatymais, desniais ir ap-reikstomis tiesomis pagrista demokratija visada ryztingai prie-sinsis tai progaisciai, kuri valstybes istatymdavystei suteikia neribota ir nepazabota valdzia ir tuo budu, nors ir palikdama ap-gaulinga kauke, demokratine valstybes forma pavercia absoliutine sistema.

K R I Z E

Turejo visgi praslinkti apie penkeris metus laiko, kol Vakarų pasaulis suprato, kad antrojo pasaulinio karo "nuosirdus biciulis", Sovietų Rusija, niekuomet nebuvo nuosirdus ir niekuomet nebuvo jo "biciulis", bet visuomet buvo ir yra arsus jo priesas. Antrojo pasaulinio karo laimejimus tas "biciulis" su-naudojo ir tebenaudoja sau sustiprinti ir Vakarų pasauliui susilpninti?

Mums, (vakarieciams) buvo dziugu girdeti apie Atlanto Pakta, Korejos kara, Amerikos atsiginklavima ir Europos valstybiu apsiginklavimo planus, kurie jau jau turejo buti pradeti vykdyti. Mes emem jaustis stiprus ir saugus esa.

Rodos nebuvome isigande, ne Kinijai isivelus i Korejos kara. Priesingai, turejom pagringa manyti, kad kunistinio pasaulio uzmaciu vaizdas bus tiek isryskintas, jog Vakarų pasauli neatsiras tokiu atsakinguju valstybes vyru, kurie jo nepastebetu arba skirtingai interpretuotu.

Deja su Atlanto Pakto "vykdymu" sekese viskas gerai tol, kol buvo rengiamos konferencijos, sudaromi komitetai, komisijos ir t.t. Korejos kare vyko viskas gerai tol, kol atrode, kad tai bus palyginti nesunkus zygis. Bet paaiskejus, kad Atlanto Pakto vykdymas negali buti apreztas vien komisiju posedziais patogiose kekese, bet reikalauja atsisakyti nuo daugeliu patogumu, kai paaiskejo, jog karas Korejoje yra tikras karas, kokius jau esame isgyvene artimoj praciety, pradeta jieskoti savuju tarpe ne tiek didvyriu, kariniu ir politiniu geniju, kiek kaltininku, o gal ir nusikalteliu.

Tokiems surasti, paprastai daug pastangu nereikia. Stai jie jau ir yra.

Taip atsitiko su Mac Arthuru Jungt. Amer. Valstybese. Panasus procesas vyksta Didziosios Britanijos vyriausybes sluoksniuose.

Bet Mac Arthuras, kaltininkas, islipes is lektuvo San Francisko ar Vasingtono aerodrome, nejo pescias, nepastebetas, su cemedaneliu rankoje, bet buvo sutiktas ir palydetas milioniniu entuziastingu miniu, kokiu Jungt. Amerikos Valstybes savo istorijoj nebuvo maciusios.

Panasiai, atrodo, gal atsitiks ir Didziojoj Britanijoj. Kai krastas prieis prie nauju Parlamento rinkimu, tada paaiskes, kad "kaltininkai" nestoves vargsai vieni "Juozapato Pakalnoje", bet ju uzpakaly dzugaus milionines minios.

Ka visa tai reiskia? Tai reiskia, kad siuo metu Vakarų pasauly vyksta skilimas. Jis skyla per visa zemes rutuli Vakarų kulturos pusejo ir kol kas skyla gana giliai.

Akylus seniai galojo pastebeti mazus, gal ir esminius nesutarimus tarp Jungt. Amer. Valstybiu ir Didz. Britanijos, pav., Kom. Kinijos pripazinimo ar nepripazinimo klausimu, dol karo vedimo budu bei metodu Korejoj etc.

Bet siuo metu tarptautiniai nesutarimai pagilinami naujais ir labai zalingais nesutarimais paciose valstybes ne tiek vidaus, kiek uzsienio politikos klausimais.

Mac Arthuras siulo, nors kiek ir rizikingus, bet gal tikrus greito Korejos karo uzbaigimo metodus. Kiti, su juo nevisai sutinka, bijosi rizikos ir veikia linko, kad ir i ilgesni kara Korejoj.

Kairysis Didz. Britanijos darbiociu partijos sparnas pasipriesino didesnes krasto ginklavimo apimties programai krasto socialinos geroves saskaiton. Krastutiniai darbiociai greiciau pageidautu socialine tautos gerove neapsaugota, negu kad apsaugota kad ir mazu materialiniu nepatogumu kaina.

Nesvarbu tuo tarpu ispresti kieno nuomone cia klaidinga ar teisinga. Svarbu tik pazymeti ir isryskinti, kad siais nesutarimais ir ju skoliama praraja Vakarų pasauli gali dziaugtis tik vienas chaotisko pasaulio partneris - patis chaoso kureja, Sov. Rusija.

Siandien dar sunku pasakyti, ka sios naujos pavojingos nuotikos laisvam Vakarų pasauliui gali atnesti. Butu pavojingiausia, jeigu sios nuotikos liktu ilgam tarpui sudrumstos ir butu drumsciamos placiau ir giliau su sovietu agentu uzmaskuota pagalba bei parama. Didole katastrofa grestu Vakarų kulturai.

Reikia tikotis, kad Vakarų Europos ir Amerikos vadai greit susipras ir nuotikas praskaidrins. Taciau kol kas telieka konstatuoti, kas Laisvasis Vakarų pasaulis pradojo nauja dvasines ir materialines krizes faze.

MAZOJI LIETUVA VOKIECIU PARODOJE

Vokietijos vokieciu reikalams miniterija ir Berlyno magistras didziulose Berlyno muges patalpose suruose propagandine paroda, pavadinta "Vokieciu Tevne Rytuose".

Didole parodos dalis paskirta ir Mazosios Lietuvos siaurinei daliai - Klaipedos krastui. Ziurovui pateikiamas didelis Klaipedos krasto zemelapis su suvokietintais Klaipedos krasto lietuvisku vietoviu pavadinimais.

Specialus tai parodai parinkti vokieciu dailininku paveiks lai rodo graziausias Klaipedos krasto vietas. Milziniskose nuotraukose parodyta Nida, laivai, kopu zvejai ir mergaites. Stovincios figuru grupes vaizduoja visa zvoju seima. Daug ziurovu pritaukia naturalaus dydzio iskimstas briedis.

Specialiame skyriuje ziurovams rodomos net spalvuotos filmos, kuriose matosi Klaipedos krastas ir Kursiu kopos.

Sia paroda lanko ir daug svetimsaliu. Ji greitu laiku bus rodoma visuose Vakarų Vokietijos miestuose. Kaip matyti, Vokietijos vyriausybe, nesigailodama tokiai milziniskai parodai pinigų, tikisi is jos didelio propagandinio laimejimo. Tenka dar pasitebeti, kad paroda ypatingai dziaugiasi Klaipedos krasto vokiecininkai.

(Is "Keleivis")

PASIRENGIMAI DIDZIAJAM KARUI.

Pirmoji Pasaulinio Komunizmo kruopsciai parengta ir ivykdyta ginkluota agresija Korejoje savaime prislopino visus "saltuosius" karus ir isryskino viena "karstaji". Korejos karas, kurio metines galesime mineti s.m. birzelio men. juk yra tuo tarpu mazo masto treciasis pasaulinis karas. Ar jis laisvamskai isaugs į d i d i j i pasaulini kara, sis klausimas ir toliau lieka atviras. Tuo tarpu "karo ir taikos" klausimas tebera ir bus didziuju valstybiu diplomatijos zinioje ir galioje.

Taciau jei sis klausimas butu tik karinis, galima butu tvirtinti, kad sparciais zingsniais einama nuo mazojo i didiji kara. Stai paziurekime, kokie milziniski kariniai pasirengimai vykdomi abiejju kovojanciu pasaulio milzinu - Jungt. Amer. Valstybiu ir Sov. Rusijos.

Duomenys pagal "New York Times".

J. A. Valstybiu karinis pajegumas skaitmenimis.

1) Siekiami kontingentai skaitmenimis (augimo stadijoje)

Zemyno kariuomene....	1.300.000
aviacija	1.000.000
laivynas	750.000
laivyho pestininkai..	200.000
tarnybos	250.000
viso	3.500.000

2.) Siekiamas kariuomenes junginiu kiekis:

1951 m. vasara norima tureti 18 diviziju atskiri stiprinti pulkai (regimental combat team) = 24 diviziju vertes.

3.) Aviacija: (siekiamas tikslas): 95 grupes (po 50 lektuvu kiekviena). Parengtyje: apie 9000 lektuvu; rezerve : " 8000 "

Pagrindinis demesys kreipiamas i strateginio bombardavimo aviacija. Siuo metu turima B-36 greitai laiku numatoma pakeisti B-52 ir sprausminiu B-47.

4.) Laivynas: milziniskas. Aktyvioj tarnyboj plaukiojanciu lektuvnesiu priskaitoma iki 25, kuriu 3 didziulio tipo ir 9 Essex.

5.) Metinis (naujokais prieauglis: apie milijona.

6.) Siaures Atlanto Pakto siekiamas diviziju skaicius:

7.) Turkija: 30 diviziju.

8.) Jugoslavija: (?) 32 divizijas.

9.) Naujoji samata:

71.600.000.000 dol. (apie 16% krasto pajamu). Senoji samata - 47.210.000.000 (apie 6% krasto pajamu). Naujoji samata 78% prasoka senaja.

Naujos samatos karine pozicija: 48.900.000.000 (69% visos samatos), kuriu 41.400.000.000 skiriama saviem karo reikalams ir 7.500.000.000 draugams stiprinti. Didesne sios pozicijos dalis skiriama karo medziagai. Palyginti su praeitais metais draugams stiprinti pozicija yra padidejusi 2.700.000.000.

SOVIETU KARINIS PAJEGUMAS SKAITMENIMIS.

1.) Turimas ginkluotas kontingentas:

Zemyno kariuomene	.....	2.500.000
laivynas	.....	500.000
aviacija	.....	500.000
MVD ir MGB	.....	500.000

Kariuomene suvesta i 175 divizijas, apie 8.000 kovotoju kiekvienoj (Amerikos divizija dvigubai didesne) + korpu ir armiju palaidi vienetai.

$\frac{1}{2}$ diviziju motomechanizuota. Kelios divizijos parasiutinku tipo. Spejamas tanku kiekis: 40.000.

Dislokacija: apie 30 diviziju vakaruose, apie 30 diviziju Toluose Rytuose, likusios krasto viduje.

2.) Aviacija: apie 20.000 lektuvu, kuriu apie 5000 B-29 tipo ir pale 1000 sprausminių naikintuvu (geriausias MIG-15). Daug demesio kreipiama i tiesiogines paramos aviacija.

Organizacija: (a) tiesiogines paramos aviacija (3 korpai);
(b) naikintuvai (3 korpai);
(c) strateginio bombardavimo aviacija (3 korpai);

Kiekviena korpa sudaro 3 divizijos, is 3 pulku kiekviena (po 3 grupes). Lektuvu kiekis grupese ivairus: pav. naikintuvu grupeje 50, o strateginio bombardavimo grupeje 30.

3.) Laivynas: Menkas, isskyrus povandeninius laivus, kuriu sovietai turi per 300 (30-50 Schnorkel tipo).

4.) Metinis naujoku prieauglis: 1.500.000 - 2.000.000 (palyginti su USA, jaunuju kategorijos skaciai zymiai didesni).

Tikros karo tarnybos laikas: ziurint ginklo rusies, nuo 2 iki 5 metu.

5.) Antro pasaulinio karo patyrima turis rezervas: 10.000.000 plus 12.000.000 iki 15.000.000 "antros linijos" kariu (imamai su moterimis).

6.) Satelitai: maziausiai 50 diviziju verte.

7.) Kinija: apie 2.000.000 pakenciamai apmokytu ir organizuotu kariu.

Atsakingos Jungt. Amer. Valstybiu virsunes mano, kad viso karinio plano ivykdymui reikalinga $1\frac{1}{2}$ metu laiko. Po to pasaulio karinio pajegumo santykis butu toks, jog vienas Jungt. Amerikos Valstybes galetu atsverti ne tik dabartini komunistini pasauli, bet ir visas kitas nekomunistines valstybes drauge paemus.

Bet ar tie $1\frac{1}{2}$ metu nebus per ilgas laiko tarpas? Ar per ta laika Sov. Rusija nesugebes pasiruosti dar daug pranasiau, negu ji pasiruosusi dabar? Stai cia kyla svarbi laiko problema.

Sia laiko problema svarstant, Vasingtono virsunes tebesireiskia dvi skirtingos nuomones: vieni (jaunosios kartos generolai) reikalauja preventyvaus karo, ilgai neatideliuojant; kiti (senesniosios kartos generolai) pataria nesiskubinti, pirma gerai pasiruosti.

Tuo tarpu vieni ir kiti gal ir turi lygius sansus. Bet, neziurint tu nuomoniu skirtumo, vieni ir kiti sutinka, kad ruostis karui reikia ir laiko beliko nedaug.

J.Ā.V. UZSIENIO POLITIKOS TIKSLAS.

Prezidentas Trumanas 1951 m. vasario 7 d. sitaip nusake pagrindini JAV uzsienio politikos tiksla:

"...sulaukti, kad zmones pasaulyje turetu dalyku, kurie gyvenima padaro verta gyventi, ir kad jie gyventu pagal morales koda, kuri mes tikime"...

Tam tikslau pasiekti JAV turi galutinai pasiryzti imtis vadovauti pavergu tautu islaisvinimui.

Atrodo, kad JAV tuo keliu jau ryztasi eiti.

Atvykes Amerikon Dr. K. Grinius New York City burmistro Wieliam O'Dwyer suruosto priemimo metu pareiske: "... Tautos nogali buti nuzudytos. Jos isnyksta jeigu nustoja noro gyventi!!".

Pogrindžio spaudos balsas.

"Laisvės Kovotojas" Nr. 19. 1944 m.

"Bukime Garbingi.

Esame jau karta pasisake, kad sveikoje visuomenėje neisvengiamos kelios politinės srovės. Nuo tautos ir visuomenės subrendimo politiniam gyvenimui priklauso, kad tu grupių ar srovių būtų galima mažiau ir kad politinis gyvenimas būtų kurybingas, o ne žalingas. O tautai padaroma daug žalos, kuomet viena kuri srove laimejima bando iskovoti savą, o ne tautos, interesus aukščiau statydama, arba kai ji pasirenka negarbingas kovos priemones. Tokiomis negarbingomis priemonėmis laikome piktu nepagrįstu smeiztu arba isoriniai nekaltai atrodančių gaudų arba abejonių paskleidimą apie kitų srovių žmones ar iš viso jokiai politinei partijai nepriklausančius asmenis, slaptus laikrascius, susidariusius naujus sąjūdžius, kuriuos randama tikslu ar naudinga diskredituoti visuomenės akyse. Esa toks ir toks esas "nepatikimas" ar "neaiskios kilmės", "ne lietuvis", "juo negalima pasitikėti", toks ir toks laikrastis esas "Gestapo darbas" ir t.t. ir t.t.

Tokius gaudus lengva paleisti, bet sunku atitaisyti. Ir tai geriausiai žino tie, kurie tokius gaudus leidžia, Jais atkreipiamas ir Gestapo dėmesys. Ir vokiečių okupacijos pradžioje ne vienas visai nekaltas žmogus dėl tokių gaudų turėjo išsėdėti kėlelėje po kelis mėnesius. Bukime garbingi. Ir jei jau turime kokiu gincų tarpusavyje, tai pasirinkime garbingas priemones jiems baigti. Žinokime, kad už smeiztus ir nepamatuotus gaudus atlyginimas anksčiau ar vėliau ateis."

Tie žodžiai juo labiau tinka mums šiandien emigracijoje.

MOKYKIMES IS DIDŽIUJU DEMOKRATIJU.

Nesutarimai musuose galimi ir suprantami. Klausimo esmė, betgi, glūdi tame, kuriuo keliu nesutarimai ir nesusipratimai sprendžiami. Šiu metu pradžioje, politinio itempimo valanda prezidento Trumano tautos žodis naujam J.A.V. Kongresui rodo mums tikrą kelią.

"As prasau Kongresa vieningumo siomis kritingomis dienomis. Nesuklyskite dėl mano minties. As neprasau ir nelaukiu vienas balsavimo, as neprasau padaryti gala diskusijai. Tik diskusijų keliu galime prieiti prie sprendimų, kurie bus ismintingi ir kurie atvaizduos amerikiečių tautos pageidavimus. Pastatykime savo kras-tą aukščiau mūsų partijų ir aukščiau mūsų pačių asmeniniu interesu...."

RAUDONOSIOS ARMIJOS PAMINKLAS

Bene didžiausias pastatas, kuri bolševikai pastatė Klaipėdos mieste, yra paminklas raud. armijai Liepojos gatveje. Pastatas didžiulis, iš tasyto akmenis, su milžiniška platforma viršuje, ant kurios stovi dvi priestankines patrankos. Mieste pilna rusiskų plakatu, garsinančiu bolševikų laimejimus.

KOLONIZACIJOS IR DEPORTACIJOS

Paskutinio karo išdavoje Klaipėdos krastas neteko daug savo gyventojų, kurie pasitraukė į Vakarų. Pазymėtina, kad pasitraukusiųjų tarpe daugiausia buvo vokiečiai. Ju paimti ukiai paimti valdzios zinion ir kolonizuoti iš dalies maskoliskų, iš dalies lietuviskų elementu. I didesnes vietas, ypatingai Klaipėda atgabenta daug rusų kolonistų. Nežiurint to 1949 metais viso Klaipėdos krasto gyventojų skaičius tesiekė 40% 1939 m. gyventojų skaičiaus. Paciname Klaipėdos mieste telike vos 1.300 vokiečių. Visose pradžios, vidurines, amatų ir kit. mokyklose destoma rusiskai ir lietuviskai.

(Iš "Koleivis")

L. R. S -VE IR KITOS LIETUVISKOS ORGANIZACIJOS

Rysium su neatsakingu asmenu leidžiamais gandaiis ir nepagrįstais speiliojimais L.R.S-vois Informacijos Biuras Santarves Laikinosios Vadovybes igaliotas pareiksti:

L. R. S - e, turedama rezistencinio pobudzio tikslus ir vykdydama rezistencinį darbą, nepastoja kelio niekam ir nesivarzo su jokia Lietuvos nepriklausomybes pagrindo besilaikancia lietuviska organizacija ar organu.

Visi L.R.S-es nariai gali priklausyti bet kuriai lietuviskai organizacijai pagal savo laisva pasirinkima bei ideologinius ar politinius isitikinimus.

Krastuose, kaip pav., D. Britanija kur yra universalinio pobudzio, visus lietuvius jungianti visuomeniskai kulturine organizacija, D.B.Lietuviu Sajunga, L.R.S-es nariai ipareigojami ja palaikyti ir romti. Jeigu D. Britanijoje butu L.R.S-es nariu, kuri rie nera D.B.L.S-os nariais, jie patariamai i D.B.L.S-a istoti.

Tas pat taikoma visiems kitioms krastams, kur yra universalinio pobudzio lietuviskos organizacijos.

BIULETENIO LEIDIMAS REIKALINGAS LESU. L.R.S-E, VYKDYDAMA SAVO UZDAVINIUS, NEGALI BIULETENIO LEIDIMUI NAUDOTI LESAS, SKIRIAMAS PAGRINDINIAM L.R.S-ES DARBO BARUI. TODEL VISI BIULETENIO GAVEJAI PRASOMI NEDELSIANT UZ JI ATSILYGINTI PO 2/ (2/6) UZ KIEKVIENA NR. SKAITITYTOJAI TVARKINGAI ATSILYGINDAMI UZ LEIDINI, IGALINS JO LEIDIMA IR PATOBULINIMA.

Finigus prasoma siusti siuo adresu: Mr. K. Rozanskas, 8, Storen Ter.,, Storer Str, Nottingham

T U R I N T S

	Psl.
1. Kodol gimo Lietuviu Rezistencine Santarve	1
2. Rezistencinos Santarves keliu	4
3. Miesto gyventoju ekonomine bukle okupuotojo Lietuvoje	6
4. Isvezimai	10
5. Moterys kankinos	11
6. Demokratijos esme	15
7. Krize	16
8. Mazoji Lietuva vokieciu parodoje	17
9. Pasirongimas didziajam karui	18
10. J.A.V. Uzsienio politikos tikslas	20
11. Is lietuviu rezistencijos archyvo	21
12. Mokykimos is Didziuju Demokratiju	21
13. Kolonizacijos ir deportacijos	22
14. L.R. ¹ -ve ir kitos lietuviskos organizacijos	22.